

Kirsty Williams AC/AM
Ysgrifennydd y Cabinet dros Addysg
Cabinet Secretary for Education

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Eich cyf/Your ref
Ein cyf/Our ref MA-P/KW/1398/18

Lynne Neagle AC
Cadeirydd y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1NA

17 Ebrill 2018

Annwyl Lynne

Diolch ichi am eich llythyr dyddiedig 14 Mawrth yn dilyn ystyriaeth y Pwyllgor o'r diweddariad ym mis Chwefror ynglŷn â chefnogi dysgwyr o leiafrifoedd ethnig a dysgwyr Sipsiwn, Roma a Theithwyr.

Rydych yn codi nifer o bwyntiau penodol a gaiff eu hateb isod.

- **Sut y mae Llywodraeth Cymru yn bwriadu monitro a gwerthuso canlyniadau cyllid y Grant Cynnal Refeniw i gefnogi dysgwyr Sipsiwn, Roma a Theithwyr, a dysgwyr o leiafrifoedd ethnig?**

Mae *Addysg yng Nghymru: Cenhadaeth ein cenedl* yn nodi sut y byddwn yn codi safonau, yn lleihau'r bwlch cyrhaeddiad ac yn cyflwyno system addysg sy'n destun hyder a balchder cenedlaethol. Dyma ein cynllun gweithredu ar gyfer addysg mewn ysgolion ar gyfer y cyfnod 2017-21.

Mae cenhadaeth ein cenedl, fel y'i cefnogir gan gynlluniau busnes y consortia rhanbarthol, yn nodi'r angen i rannu cyfrifoldeb ac yn egluro'r rolau o ran cyflawni ein blaenoriaethau cenedlaethol ar draws y system addysg tair haen yng Nghymru, gan gynnwys Llywodraeth Cymru, consortia rhanbarthol, Awdurdodau Lleol, Estyn ac ysgolion.

Awdurdodau Lleol sy'n gyfrifol am gyllid ar gyfer ysgolion yn unol â'r gyfraith ac mae'n ddyletswydd arnynt i sicrhau bod darpariaeth addysg briodol ar gael i bob dysgwr. Dyna pam, ar ôl 10 mlynedd o ddarparu arian grant ychwanegol i roi systemau a dulliau ar brawf, bod cefnogaeth i ddysgwyr o leiafrifoedd ethnig, a dysgwyr sy'n Sipsiwn, Roma a Theithwyr bellach yn ddarpariaeth graidd.

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1NA

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Gohebiaeth.Kirsty.Williams@llyw.cymru
Correspondence.Kirsty.Williams@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Mae Llywodraeth Cymru wedi gwneud penderfyniadau anodd, gan gynnwys lleihau'r gyllideb addysg er mwyn cynyddu i'r eithaf yr arian a roddir i Lywodraeth Leol i gefnogi darpariaeth rheng flaen mewn ysgolion. Mae blaenoriaethu arian i Lywodraeth Leol wedi gwella sefyllfa'r Setliad yn sylweddol o'r rhagdybiaethau cynllunio gwreiddiol yr oedd awdurdodau yn eu disgwyl, sy'n cyfateb i gynnydd cyffredinol o 0.2% yn 2018-19. Amlinellir hyn yn llythyr Ysgrifennydd y Cabinet dros Lywodraeth Leol a Gwasanaethau Cyhoeddus at y Pwyllgor Cydraddoldeb, Llywodraeth Leol a Chymunedau ym mis Tachwedd. Mae Llywodraeth Leol yn deall y newid yn y sefyllfa o'r rhagdybiaethau cynllunio i'r Gyllideb Ddrafft a'r Gyllideb Derfynol a'r Setliad ac rwy'n croesawu'r sicrwydd a roddwyd gan Lywodraeth Leol y bydd Awdurdodau yn parhau i roi blaenoriaeth i gefnogi'r grwpiau hyn o ddysgwyr.

Mae pob Awdurdod Lleol yn destun proses graffu ac archwilio ac mae'n atebol i'w hetholaeth, Estyn, a Swyddfa Archwilio Cymru. Rwy'n cwrdd yn rheolaidd ag Arweinydd CLILC a Chymdeithas Cyfarwyddwyr Addysg Cymru er mwyn mynd i'r afael â'r blaenoriaethau ar gyfer addysg.

Bob blwyddyn rydym yn casglu ac yn cyhoeddi gwybodaeth am berfformiad addysgol y grwpiau hyn o ddysgwyr, ac mae llawer ohonynt yn perfformio'n well na chyfartaledd Cymru; byddwn yn parhau i wneud hyn ac rwy'n hyderus bod trefn wirio a chydbwysu yn y system ac y gallwn barhau i fonitro cynnydd wrth symud ymlaen.

- **Pa gamau y bydd Llywodraeth Cymru yn eu cymryd yn sgil argymhellion y Pwyllgor, yr ydych wedi'u derbyn, o ran effaith a chanlyniadau'r Grant Gwella Addysg ar y grwpiau hyn o ddysgwyr, gan fod y cyllid bellach y tu allan i'r Grant Gwella Addysg?**

Yn fy niweddariad blaenorol i'r Pwyllgor cydnabuwyd bod y dystiolaeth a gyflwynwyd i'r Pwyllgor yn eang, yn amrywiol ac yn anghyson mewn manau. Yn y cyd-destun hwn, roedd tystiolaeth Estyn yn awgrymu mai prin oedd y newid o ran cyflawni'r gwasanaethau hyn gan Awdurdodau Lleol pan newidodd y trefniadau cyllido o'r grantiau wedi'u targedu i'r Grant Gwella Addysg.

Yn sgil cyhoeddi *Addysg yng Nghymru: Cenhadaeth ein cenedl*, ac fel yr amlinellir uchod, rwy'n hyderus y gallwn barhau i fonitro cynnydd y grwpiau hyn o ddysgwyr drwy weithio mewn partneriaeth ag ysgolion, consortia rhanbarthol ac Awdurdodau Lleol.

- **A allwch chi ddarparu copi i'r Pwyllgor o'r Asesiad o'r Effaith ar Hawliau Plant a'r Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb y cynhaliodd Llywodraeth Cymru cyn gwneud y penderfyniad i newid y ffordd y darperir cyllid ar gyfer y grwpiau hyn o ddysgwyr?**

Cadarnhawyd yn y diweddariad ym mis Chwefror bod Llywodraeth Cymru wedi ystyried y gofynion ar Weinidogion Cymru o dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yn ystod proses y gyllideb, ac wedi rhoi sylw dyledus i Gonfensiwn y Cenedloedd Unedig ar Hawliau'r Plentyn. Cynhaliwyd a chyhoeddwyd asesiad effaith integredig strategol ynghyd â'r Gyllideb Ddrafft. <http://gov.wales/funding/budget/draft-budget-2018-19/?skip=1&lang=cy>

Awgrymwyd hefyd y byddai Awdurdodau yn dymuno cynnal asesiadau yng nghyd-destun eu prosesau eu hunain i bennu cyllidebau. Yng Nghyllideb Ddrafft Llywodraeth Cymru amlinellir yn glir bod:

“pob Awdurdod Lleol yn gorff hunanlywodraethol a etholwyd yn ddemocrataidd, a hwnnw'n atebol i'w etholaeth am y penderfyniadau y bydd yn eu gwneud. Mae gan

Awdurdodau gyfres o ddyletswyddau a swyddogaethau statudol a phwerau i ddarparu ystod o swyddogaethau a gwasanaethau eraill. Rhaid i bob Awdurdod sicrhau ei fod yn cymryd camau priodol i asesu effaith unrhyw bolisi y mae'n ei weithredu gyda'r arian a ddaw drwy'r setliad llywodraeth leol".

Mae hyn yn bwysig gan mai, ynghyd â'r cyfrifoldebau yn ôl y gyfraith i ariannu ysgolion, penderfyniadau ar lefel Awdurdod Lleol sy'n dylanwadu'n uniongyrchol ar y modd y mae Awdurdodau yn cefnogi ysgolion a dysgwyr, gan gydnabod mai gwasanaethau cymorth Awdurdodau Lleol yw'r rhain. Felly, mae'n rhaid i'r asesiad a gynhaliwyd gan fy swyddogion gydnabod er bod penderfyniadau cyffredinol ar y gyllideb yn cael effaith ar ein darparwyr gwasanaethau a'r modd y darperir gwasanaethau, ein partneriaid cyflawni, sef ein Hawdurdodau Lleol yng Nghymru yn yr achos hwn, sydd â'r cyfrifoldeb statudol a'r penderfyniad terfynol.

- **Sut y gwnaeth yr Asesiad o'r Effaith ar Hawliau Plant a'r Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb ddylanwadu ar Lywodraeth Cymru wrth iddi wneud y penderfyniad hwn?**

Roedd yr Asesiad Effaith Integredig Strategol a gynhaliwyd fel rhan o'r Gyllideb Ddrafft yn ystyried sefyllfa'r gyllideb gyffredinol a'r cyfyngiadau sy'n dylanwadu ar gyllideb Llywodraeth Cymru o ganlyniad i ymrwymiad parhaus Llywodraeth y DU i gynt. Fel rhan o broses y gyllideb aethpwyd ati ar lefel Llywodraeth gyfan i flaenoriaethu cyllid i Lywodraeth Leol ar gyfer darpariaeth rheng flaen mewn ysgolion a gwasanaethau cymdeithasol.

Fel rhan o broses y Gyllideb Ddrafft, amlinellwyd fy mlaenoriaethau ar gyfer ysgolion i geisio sicrhau bod ein blaenoriaethau cenedlaethol yn rhan annatod o waith cynllunio Llywodraeth Leol. Rwyf wedi croesawu'r sicrwydd a roddwyd gan Lywodraeth Leol y byddant yn parhau i roi blaenoriaeth i gefnogi'r grwpiau hyn o ddysgwyr, ac i ddarpariaeth rheng flaen mewn ysgolion, a pharhau i gefnogi trefniadau gwella ysgolion rhanbarthol.

Wrth benderfynu lleihau cyllideb y Grant Gwella Addysg roeddwn yn dra ymwybodol o'r angen i ddiogelu ein buddsoddiad yn y Cyfnod Sylfaen, sef elfen fwyafrifol y Grant Gwella Addysg, ac i reoli'r newidiadau ar draws y meysydd eraill a gefnogir drwy'r Grant Gwella Addysg.

Drwy gytuno i neilltuo £22.2 miliwn o'r Grant Gwella Addysg i gefnogi blaenoriaethu Llywodraeth Leol dros y ddwy flynedd nesaf, bydd heriau ar draws y ddwy flynedd i bob maes y tu allan i'r Cyfnod Sylfaen. Fodd bynnag, rwy'n lliniaru'r effaith ar y cymorth ar gyfer cyflawniad grwpiau lleiafrifoedd ethnig ac addysg dysgwyr sy'n Sipsiwn, Roma a Theithwyr yn 2018-19 drwy fuddsoddiad ychwanegol o £7.5 miliwn.

Symud cyllid

- **A allwch chi roi eglurder pellach ynghylch a yw'r £13.1 miliwn yn cael ei drosglwyddo i'r Grant Cynnal Refeniw a beth fydd y drefn ar gyfer gwneud hyn? (*Rydych yn dweud yn eich ymateb nad trosglwyddiad grant yw 'hwn' ond a allwch chi gadarnhau beth yw ystyr 'hwn' yn y cyd-destun hwn?*)**

Rwyf wedi bod yn glir nad trosglwyddiad grant yw'r newid mewn trefniadau cyllido ar gyfer dysgwyr o leiafrifoedd ethnig, a dysgwyr Sipsiwn, Roma a Theithwyr. Mae'r wybodaeth am y gyllideb yn dangos nad oes trosglwyddiad grant ffurfiol. Daeth y Grant Cyflawniad Lleiafrifoedd Ethnig a'r Grant Penodol ar gyfer addysgu dysgwyr sy'n Sipsiwn, Roma a Theithwyr i ben ym mis Mawrth 2015. Lleihawyd cyllideb y Grant Gwella Addysg i ryddhau adnoddau er mwyn cefnogi blaenoriaethu cyllid ar gyfer Llywodraeth Leol. Mae cyllideb y Grant Gwella Addysg wedi gostwng £13.1 miliwn yn 2018-19 fel rhan o'r blaenoriaethu i

Lywodraeth Leol fel y cadarnhawyd wrth y Pwyllgor yn ystod ei waith craffu ar y Gyllideb Ddrafft. Mae Prif Grŵp Gwariant Addysg wedi cyfrannu cyfanswm o £33 miliwn ar gyfer 2018-19 a 2019-20 tuag at flaenoriaethu arian i Lywodraeth Leol ar gyfer darpariaeth rheng flaen mewn ysgolion a gofal cymdeithasol.

- **A allwch chi gadarnhau a yw'r £5 miliwn rydych wedi'i ddyrannu yn 2018-19 ar gyfer awdurdodau trefol ar gael i Gaerdydd, Casnewydd ac Abertawe yn unig, a sut y mae'n cael ei ddyrannu?**

Wrth ymateb i alwadau gan Awdurdodau Lleol a CLILC, gofynnais i'm swyddogion archwilio sut yr effeithiwyd ar Awdurdodau Lleol yn sgil y newidiadau mewn cyllid a'r ffyrdd gwahanol o ddsbarthu'r Grant Gwella Addysg a'r Grant Cynnal Refeniw, gan gydnabod nad oes trosglwyddiad grant ffurfiol. Ni chafwyd dadansoddiad gan CLILC o sut roedd awdurdodau'n credu eu bod wedi cael eu heffeithio. Roedd ffigurau amcangyfrifedig Llywodraeth Cymru yn dangos bod heriau penodol i Gaerdydd, Abertawe a Chasnewydd.

Gallaf felly gadarnhau y bydd y £5 miliwn yn cael ei ddyrannu rhwng Caerdydd, Abertawe a Chasnewydd.

- **Pa drefniadau sydd ar waith i ariannu darpariaeth awdurdodau lleol eraill sydd â dysgwyr Sipsiwn, Roma a Theithwyr, neu ddysgwyr o leiafrifoedd ethnig? (*Er mai Caerdydd, Casnewydd ac Abertawe sydd â'r crynodiadau mwyaf o'r grwpiau hyn o ddysgwyr, mae awdurdodau lleol eraill hefyd yn darparu gwasanaethau i'r dysgwyr hyn. Gellir dadlau ei bod yn fwy heriol a chostus yn gyfrannol i sicrhau gwasanaethau o safon mewn ardaloedd heb 'fàs critigol' o ddysgwyr.*)**

Drwy flaenoriaethu cyllid i Lywodraeth Leol ar gyfer darpariaeth rheng flaen mewn ysgolion a gofal cymdeithasol, mae'n rhaid inni gydnabod y gwelliant sylweddol rhwng y rhagdybiaethau cynllunio gwreiddiol ar gyfer Setliad Llywodraeth Leol a'r cynnydd cyffredinol terfynol mewn arian parod o 0.2% i'r Setliad.

O ran màs critigol, yn 2014 roedd Llywodraeth Cymru yn glir nad oedd y trefniadau bryd hynny yn gynaliadwy a bod angen i Awdurdodau Lleol weithio gyda'i gilydd i allu rheoli'r pwysau, yn ariannol ac o ran unrhyw gynnydd yn y boblogaeth, yn y dyfodol. Bu hyn yn araf yn datblygu, er gwaethaf y ffaith bod cyllid wedi'i ddarparu drwy drefniadau rhanbarthol y Grant Gwella Addysg. Felly, rwyf wedi sicrhau £2.5 miliwn ychwanegol yn 2018-19 i gefnogi trosglwyddo i ddull cyflawni rhanbarthol ar gyfer gwasanaethau cymorth. Byddwn yn gweithio'n agos ag Awdurdodau Lleol a Chymdeithas Llywodraeth Leol Cymru i fonitro'r canlyniadau sy'n deillio o'r buddsoddiad hwn.

- **A allwch chi roi manylion ynghylch sut y caiff y £2.5 miliwn sy'n cael ei ddyrannu yn 2018-19 i hwyluso dulliau gweithredu rhanbarthol ei ddyrannu rhwng y pedwar rhanbarth?**

Byddwn yn cyfeirio'r cyllid i Gaerdydd, Casnewydd, Abertawe a Wrecsam fel awdurdodau'r prif ganolfannau demograffig ar gyfer y grwpiau hyn o ddysgwyr ym mhob rhanbarth. Rwy'n disgwyl i'r pedwar awdurdod hyn weithio'n agos â phob awdurdod lleol yn eu rhanbarth mewn perthynas â threfniadau yn y dyfodol i gefnogi'r grwpiau hyn o ddysgwyr. Mae trafodaethau'n cael eu cynnal ar hyn o bryd gyda Phrif Weithredwyr y pedwar Awdurdod Lleol ynghylch y fformiwla arfaethedig ar gyfer dosbarthu'r cyllid hwn ac mae'n fwriad gennyf gyfarfod â Chadeirydd Cymdeithas Cyfarwyddwyr Addysg Cymru yn fuan i drafod hyn ymhellach.

- **A allwch gadarnhau mai Wrecsam fydd yr awdurdod arweiniol yn rhanbarth y Gogledd (ac os nad yw'n derbyn rhan o'r £5 miliwn, beth yw'r rhesymau dros y penderfyniad hwnnw)?**

Rwy'n bwriadu dyrannu'r cyllid drwy'r pedwar awdurdod trefol mwyaf fel y prif ganolfannau demograffig ar gyfer y grwpiau hyn o ddysgwyr ym mhob rhanbarth, sydd, fel y nodir uchod, yn cynnwys Wrecsam.

- **A yw'r dyraniadau o £5 miliwn a £2.5 miliwn ar ben yr £13.1 miliwn y mae Llywodraeth Cymru yn ei ddweud sydd ar gael yn y Grant Cynnal Refeniw neu a yw mewn gwirionedd yn ostyngiad o £5.6 miliwn o'r lefel bresennol o gyllid? (Mae'r Pwyllgor o'r farn ei bod yn bwysig egluro hyn gan eich bod wedi gwahaniaethu yn ystod y gwaith craffu ar y gyllideb ddrafft rhwng y 'gostyngiad' o £2 filiwn yn y Grant Gwella Addysg yn 2018-19 a 'thynnu' yr £13.1 miliwn i'w ddarparu yn y Grant Cynnal Refeniw.)**

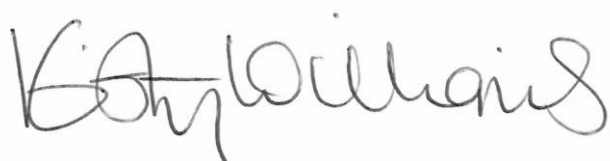
Mae'r £7.5 miliwn yn 2018-19 yn arian ychwanegol. Nid yw'r Setliad wedi ei neilltuo ac nid oes trosglwyddiad grant ffurfiol mewn perthynas â'r Grant Gwella Addysg. Fodd bynnag, mae hyn yn welliant mawr wrth gymharu'r rhagdybiaethau cynllunio i'r Gyllideb Ddrafft a'r Gyllideb Derfynol a'r Setliad. Mae cyllideb y Grant Gwella Addysg wedi cyfrannu at y sefyllfa well hon, ac mae ein buddsoddiad o £7.5 miliwn yn ychwanegol at gyllideb y Grant Gwella Addysg a'r Setliad y cytunwyd arno ar gyfer 2018-19.

- **Ai dyraniadau untro yw'r £5 miliwn a'r £2.5 miliwn yn 2018-19? Pa gefnogaeth a fydd yn cael ei darparu'n rheolaidd i ariannu'r maes darpariaeth hwn?**

Mae'r buddsoddiad hwn yn fuddsoddiad ar gyfer 2018-19 yn unig. Rwyf wedi ysgrifennu at Arweinydd CLILC yn cadarnhau fy mod yn bwriadu ystyried hyn fel rhan o broses y gyllideb ar gyfer 2019-20.

Rwy'n gobeithio bod yr wybodaeth hon yn rhoi sicrwydd ichi bod mesurau ar waith i sicrhau y bydd ein dysgwyr sy'n Sipsiwn, Roma a Theithwyr, a dysgwyr o leiafrifoedd ethnig yn parhau i gael y cymorth sydd ei angen arnynt i gyflawni eu potensial.

Yn gywir

Kirsty Williams AC/AM

Ysgrifennydd y Cabinet dros Addysg
Cabinet Secretary for Education